

POSTANOWIENIE

28 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 28 marca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M.S. i D.N.

z udziałem T.N. i M.N.

o zniesienie współwłasności,

na skutek skargi kasacyjnej M.S. i D.N.

od postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z 21 kwietnia 2023 r., II Ca 14/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o

charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wnioskodawcy M.S. i D.N. powołali się na istotne zagadnienie prawne dotyczące możliwości przyjęcia uniwersalnego kryterium decydującego o przyznaniu dzielonej rzeczy jednemu ze współwłaścicieli (art. 212 § 2 k.c.) w sytuacji, w której typowe kryteria, takie jak potrzeby mieszkaniowe lub względy ekonomiczne, okazałyby się nieadekwatne. Wskazali również na nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji wynikającą z rozpoznania sprawy w składzie jednego sędziego (art. 379 pkt 4 k.p.c.) i oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała przyjąć, aby w sprawie, w której wydano zaskarżone postanowienie, zachodziła powołana przyczyna kasacyjna.

W art. 212 § 2 k.c. ustawodawca nieprzypadkowo posłużył się nieostrym określeniem „stosownie do okoliczności”, pozostawiając sądowi *meriti* określony luz decyzyjny i umożliwiając dostosowanie rozstrzygnięcia co do przyznania rzeczy niepodzielnej jednemu ze współwłaścicieli do ogółu okoliczności konkretnego przypadku. Unormowania takie z istoty rzeczy nie poddają się łatwo uogólnieniom, a tym samym nie mogą co do zasady stanowić materii zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., którego jedną z cech jest

abstrakcyjny charakter. Ponadto, próba zdefiniowania jednego ogólnego kryterium, które miałyby rozstrzygać o tym, któremu z właścicieli należy przyznać rzecz, godziłaby – niezależnie od treści tego kryterium – w elastyczny i ukierunkowany na ocenę ogółu okoliczności konkretnej sprawy charakter normy wyrażonej w art. 212 § 2 k.c.

Skarga kasacyjna nie była również oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., co wymaga, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, wykazania, że zaskarżone orzeczenie jest błędne w sposób kwalifikowany i widoczny już *prima vista*, bez potrzeby dłuższych badań lub dociekań (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18). Powołane we wniosku argumenty dotyczące pominięcia dowodów przez Sąd Okręgowy, z uwzględnieniem wskazywanej przez skarżących tezy dowodowej, nie pozwalały przyjąć, by taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. Konkluzji tej nie zmieniały zarzuty dotyczące sposobu sporządzenia uzasadnienia przez Sąd Okręgowy, zważywszy, że w sposób jasny obrazowało ono tok rozumowania Sądu drugiej instancji i nie stało na przeszkodzie przeprowadzeniu efektywnej kontroli kasacyjnej (por. w kontekście możliwości powoływania się w postępowaniu kasacyjnym na naruszenie art. 387 § 2¹ k.p.c. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1997 r., II CKN 112/97, z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 272/00, z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, z dnia 15 kwietnia 2016 r., I CSK 278/15 i z dnia 9 sierpnia 2019 r., II CSK 352/18, a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2013, nr 12, poz. 14).

W zakresie akcentowanej we wniosku nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym należało ograniczyć się do spostrzeżenia, że zaskarżone orzeczenie – co zauważali również skarżący – nie było objęte czasowymi skutkami wykładni prawa przyjętej w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego (zasada prawna) z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, OSNP 2023, nr 10, poz. 104). Rozumowanie, według którego nieważność postępowania wynikająca z rozpoznania sprawy w składzie jednoosobowym miałaby dotyczyć także rozstrzygnięć wydanych w czasie poprzedzającym podjęcie uchwały, w zależności

od indywidualnych okoliczności konkretnej sprawy, kolidowałoby z zaakcentowaną w motywach uchwały zasadą pewności prawa i nadrzędną potrzebą zapewnienia stabilności obrotu, które zdaniem powiększonego składu Sądu Najwyższego przemawiały nie tylko na rzecz nadania jej rangi zasady prawnej, lecz także za temporalnym ograniczeniem przyjętej w niej interpretacji (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2024 r., I CSK 2565/23 i z dnia 3 października 2024 r., I CSK 490/24).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.G.)

[a.ł.]